

Behandelingsvoorstel voor de Commissie Ruimte en Groen

Onderwerp: Evaluatie Subsidie Het Utrechts Landschap

Cie-datum : 5 januari 2004

Cie-nummer: 2004REG01

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op: 21 oktober
eerdere behandeling in cie: nee
in PS: ja

inspraak: **nee**
op:
op: 19 januari 2003

Behandelend ambtenaar: J.I.G. Spijksma
Portefeuillehouder: J.P.J. Lokker

toestel: 030 258 2589

1 Inleiding

Het Utrechts Landschap ontvangt een exploitatiesubsidie van de Provincie Utrecht. Deze subsidie wordt elke vijf jaar geëvalueerd. In deze evaluatie worden de verschillende interne en externe invloeden van de afgelopen 5 jaar tegen het licht gehouden. Deze kunnen aanleiding zijn voor een herziening van de subsidie(methode).

In deze evaluatieperiode hebben een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden die van invloed zijn op de geldstromen naar Het Utrechts Landschap. Dit zijn bijvoorbeeld:

- het nieuwe rijkssubsidie Programma Beheer,
- de ontstane situatie van vier subsidiestromen richting het Utrechts landschap vanuit de Provincie,
- de steeds grotere maatschappelijke rol die van het Landschap verwacht wordt,
- een grotere rol voor particulier natuurbeheer en
- steeds meer nadruk op gebiedsgerichte projecten bij uitvoering van beleid.

Deze invloeden zijn van belang voor de opzet van de subsidie aan Het Utrechts Landschap.

Het doel van de evaluatie is te komen tot een efficiënt en inzichtelijk systeem van financiering van Het Utrechts Landschap, dat recht doet aan de verhoudingen tussen Provincie en Het Utrechts Landschap. Het Utrechts Landschap voert een deel van het provinciale natuurbeleid uit. Zowel in het actuele beheer van terreinen als ook in andere rollen, zoals deelneming in gebiedsgerichte projecten, voorlichting en educatie aan een breed publiek, stimuleren van bewustwording van maatschappelijke groepen over het belang van natuur en landschap, beleidsondersteuning op lokaal en regionaal niveau en zij hebben een rol in het agenderen van onderwerpen. Dit alles in de Utrechtse context.

Wordt geagendeerd:

om advies over de volgende vragen:

- Kunt u het eens zijn met het voorstel om de principiële opbouw van de subsidie te handhaven, maar tot samenvoeging van de basisbijdrage, de hectarebijdrage en de projectsubsidie voor initiërende projecten in één exploitatiesubsidie over te gaan. Deze onderdelen blijven wel apart zichtbaar in de verslaglegging en waardering;
- Bent u het eens om geen vergoeding voor stijging van de kosten van waterschapslasten en OZB meer te geven;
- Kunt u het eens zijn met vermindering van het hectareonderdeel van de subsidie aan Het Utrechts Landschap van € 84.892,30, waarmee het bedrag per hectare vanaf 1 januari 2004 op € 99,54 komt. Wanneer door bezuinigingen in Programma Beheer minder geld beschikbaar komt, wordt deze korting heroverwogen;
- Kunt u het eens zijn met de opdracht de doelen die met de hectarebijdrage gemoeid zijn, nader te concretiseren en op te nemen in de subsidie afspraken. Dit zijn doelen voor welk beheer in de

bijdrage van het rijk vanuit Programma Beheer geen vergoeding wordt gegeven (zoals de kosten van cultuurhistorie, archeologie, landschap, begeleiding van groepen in het bos en toezicht);

- Deze bijdrage zal zich uitsluitend richten op die beheerskosten die niet worden vergoed in de bijdragen van het rijk vanuit het Programma Beheer (zoals de kosten van cultuurhistorie, archeologie, landschap, begeleiding van groepen in het bos en toezicht);
- Kunt u zich vinden in het voornemen de beleidsdoelen die buiten Programma Beheer liggen nader te formuleren en te koppelen aan de hectarebijdrage;
- Bent u het eens met het opheffen van de tijdelijke bevrozing van de hectarebijdrage vanaf 1999. Vanaf 2004 wordt dit bedrag weer geïndexeerd. IJkpunt voor de berekeningen is het jaar 1999 en 2000;
- Kunt u het eens zijn met het voorstel om per jaar een bedrag van € 40.000 van het BNLU toevoegen aan de basisbijdrage, voor de initiërende projecten;

Beoogd effect

Aanpassing van de exploitatiesubsidie aan Het Utrechts Landschap.

Argumenten

Zie ontwerp-statenbesluit met toelichting.

Financiën

Gevolgen voor de begroting van de Provincie Utrecht.

Het samenbrengen van de verschillende onderdelen van de subsidie (exploitatiebijdrage, hectarebijdrage, projectsubsidie voor initiërende projecten en waterschapslaten vergoeding) leidt tot een andere indeling van de provinciale begroting voor het onderdeel natuur en landschap. Niet meerkosten.

Er blijven twee artikelen op de begroting voor Het Utrechts Landschap,

- Er kan € 84.892,30 worden bezuinigd op de begrotingspost Het Utrechts Landschap.
- De indexatie van de hectarebijdrage wordt hersteld, de indexatie van de basisbijdrage wordt in stand gehouden.
- Er wordt structureel € 40.000 onttrokken uit het BNLU budget en beschikbaar gehouden ter dekking van de initiërende projecten en toegevoegd aan de basisbijdrage Het Utrechts Landschap.
- Voor de hectareoverdracht van het Zuidhollands Landschap aan Het Utrechts Landschap in verband met de overgang van Vianen naar Utrecht en de daarmee samenhangende stijging van de hectarebijdrage is vanaf 2003 een bedrag van € 30.000 opgenomen. Deze kan worden toegevoegd aan de hectarebijdrage. (Hier is eerder over besloten het betreft hier alleen en technische aanpassing van de begroting.)

Realisatie

Aanpassing van de subsidieverordening, via een statenbesluit daartoe.

Communicatie

Bestuurlijk overleg geweest met Het Utrechts Landschap op 25 juni 2003 en eerder op 21 november 2002. Na besluitvorming zal aanpassing van de provinciale verordening plaatsvinden, deze wordt gepubliceerd in het provinciale blad. Ook zal Het Utrechts Landschap in een brief op de hoogte worden gesteld. Verder geen publiciteit.

Bijlagen

Bijgevoegd is de evaluatie van de exploitatiesubsidie waarin een beschrijving van Het Utrechts Landschap en haar functioneren (hoofdstuk 2) staat, een analyse van de subsidie (hoofdstuk 3 en 4) en de beslispunten en gevolgen voor de subsidie (hoofdstuk 5 en 6). Voorts is een bijlage toegevoegd met de positionering van HUL in het organisatorische veld van natuur en milieu en zijn de eerdere statenbesluiten m.b.t. het subsidiesysteem HUL toegevoegd als achtergrondinformatie

Evaluatie Exploitatiesubsidie
Het Utrechts Landschap 2003

Evaluatie exploitatiesubsidie Utrechts Landschap

1	Inleiding	3
1.1.	Aanleiding	3
1.2.	Doelen evaluatie	
1.3.	Leeswijzer	
2	Positionering Utrechts Landschap	
2.1.	Ontstaan en ontwikkeling van Het Utrechts Landschap	4
2.2.	Rol van Het Utrechts Landschap	
2.3.	Doelen van Het Utrechts Landschap	5
2.4.	De organisatie: Het Utrechts Landschap	
2.5.	Ontwikkelingen	7
2.6.	Provinciaal beleid	
2.7.	Redenen voor Provinciale subsidie	8
3	Opbouw subsidie tot nu toe	
3.1.	Basisbijdrage	9
3.2.	Hectare bijdrage	
3.3.	Waterschapslasten	10
3.4.	Initiërende projecten	
3.5.	Verwervingssubsidie	11
3.6.	Effectiviteit van de subsidie	
3.7.	Vergelijking met andere Landschappen	12
4	Relevante ontwikkelingen en uitgangspunten evaluatie	
4.1.	BNLU en PVG	14
4.2.	College Programma	
4.3.	Programma Beheer	
4.4.	Eerdere besluitvorming exploitatiesubsidie HUL	16
4.5.	Gebiedsgericht beleid	
5	Conclusies en Afspraken	17
6	Gevolgen voor de subsidie	18
Bijlage 1	Samenwerkingsovereenkomst IPO, DE LANDSCHAPPEN en LNV	
Bijlage 2	Nota van uitgangspunten evaluatie	
Bijlage 3	Besluitvorming exploitatiesubsidie 1992 en 1996/1998	
Bijlage 4	Berekening hoogte exploitatiesubsidie HUL, nieuwe stijl	
Bijlage 5	Overzicht berekening verschil rijkssubsidie TBO en PB	
Bijlage 6	Overzicht van de hectares die buiten PB vallen	

1 Inleiding

1.1. Aanleiding

Deze notitie is de evaluatie en het voorstel voor de herziening van de exploitatiesubsidie van de Provincie Utrecht aan de Stichting Het Utrechts Landschap (UL).

De evaluatie van de (exploitatie)subsidie aan de Stichting Het Utrechts Landschap vindt elke vijf jaar plaats. In deze evaluatie worden de ontwikkelingen van de afgelopen 5 jaar, die van invloed kunnen zijn op de subsidierelatie, tegen het licht gehouden en kunnen aanleiding zijn voor een herziening van de subsidie(methode).

In deze evaluatieperiode hebben een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden die van invloed zijn op de geldstromen richting het Utrechts Landschap en die van invloed kunnen zijn op de Provinciale bijdrage in kwantiteit en in vormgeving. Dit zijn bijvoorbeeld de nieuwe rijkssubsidie Programma Beheer, de ontstane situatie met vier subsidiestromen naar UL vanuit de Provincie Utrecht en de steeds grotere vraag aan eigenaren mee te draaien in gebiedsgerichte projecten. Deze ontwikkelingen zijn van belang voor de opzet van de subsidie aan Het Utrechts Landschap.

1.2. Doelen evaluatie

Het doel van de evaluatie is te komen tot een efficiënt en inzichtelijk systeem van financiering van Het Utrechts Landschap dat recht doet aan de verhoudingen tussen de Provincie en Het Utrechts Landschap en de uitvoering van het beleid van de Provincie in relatie tot de rol(len) die Het Utrechts Landschap in dat kader wordt geacht te vervullen, samen met de ontwikkelingen in de maatschappij en de ontwikkelingen die Het Utrechts Landschap doormaakt.

1.3. Leeswijzer

In hoofdstukken 1 en 2 wordt de aanleiding en het doel van de evaluatie aangegeven. Daarna volgt een beschrijving van de organisatie van Het Utrechts Landschap en de ontwikkelingen van de laatste jaren. Ook staat beschreven welke plek Het Utrechts Landschap in neemt ten opzichte van andere organisaties op het gebied van natuur en landschap in de provincie Utrecht. Daarnaast wordt aangegeven waarom de provincie Utrecht deze organisatie ondersteunt en op welke argumenten dat gebeurt. In hoofdstuk 3 zijn de opbouw van deze subsidie en hoe effectief die is, beschreven.

In hoofdstuk 4 worden de provinciale speerpunten aangegeven en de ontwikkelingen in de maatschappij en in de wereld van natuur en landschapsbeheer die van invloed zijn op de subsidierelatie. Ook wordt uitgelegd hoe de subsidie wordt berekend. Dit leidt dan tot de conclusies in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 staan de gevolgen van de conclusies uit hoofdstuk 5 beschreven.

2 Positionering Utrechts Landschap

2.1 Ontstaan en ontwikkeling van Het Utrechts Landschap

Het Utrechts Landschap is al 75 jaar de partner van de provincie Utrecht bij de uitvoering van het Natuur en Landschapsbeleid. In 1927 is de Stichting opgericht mede op initiatief van enkele bestuurders van de Provincie, omdat zij vonden dat de provincie verantwoordelijkheid draagt voor de natuur en het landschap in de Provincie, maar dat zij daarentegen niet de meest geschikte organisatie is om natuur en landschap veilig te stellen en te beheren. Er is hier sprake van splitsing van beleid en uitvoering 'avant la lettre'.

In de 75 jaar die volgden is deze rolverdeling heel nuttig gebleken en is de organisatie Het Utrechts Landschap uitgegroeid tot een beheerder met grote ervaring en deskundigheid op dit gebied van natuur en landschap en met een sterke binding met de eigen regio. Wel is de taakopvatting in de loop van de tijd gewijzigd (o.a. belangenbehartiger voor natuur en landschap) en zijn ook de doelen verbreed (o.a. recreatie en cultuurhistorie).

De eerste 50 jaar van haar bestaan was Het Utrechts Landschap vooral een vangnet voor particuliere eigenaren, die voor hun bezit een veiligere toekomst zagen in handen van Het Utrechts Landschap.

In de zestiger en zeventiger jaren werd, door milieuproblematiek van een steeds dynamischer samenleving, de achteruitgang van de biodiversiteit manifest. Zowel de Rijks- als Provinciale overheid kwam in actie en formuleerde beleid dat deze achteruitgang moest stoppen en in een opgaande lijn moest brengen. Dit beleid werd o.a. vastgelegd in het beleidsconcept van 'De Ecologische Hoofdstructuur van Nederland' in het Natuurbeleidsplan (1990) en het daaruit volgende 'Beleidsplan Natuur en Landschap provincie Utrecht' (BNLU, 1992) met daarin een duidelijke taak voor Het Utrechts Landschap. Ze heeft die taak met groot enthousiasme omarmd. Haar taak veranderde op datzelfde moment van karakter: van een defensieve naar een offensieve. Geen afwachtede houding, maar de boer op om een ieder van de noodzaak van dit beleid te overtuigen. Dit betekende veel voorlichting, zowel schriftelijk als mondeling en het ontwikkelen van plannen. Later is in het Plan Veiligstelling Gebieden (PVG, 1998) aangegeven waar de ecologische hoofdstructuur ligt en de op welke manier deze gerealiseerd moet gaan worden.

Nu, over de helft van de geplande uitvoeringsduur (van 1990 tot 2018) van de plannen, is nog niet de helft van de voorgestelde doelen gehaald. Het lijkt wel of de inspanning voor realisatie geïntensiveerd moet worden.

2.2 Rol van Het Utrechts Landschap in de Provincie

Binnen de Provincie Utrecht zijn er verschillende organisaties die natuur als centrale doelstelling hebben. Tussen deze verschillende organisaties is een logische taakverdeling. Hierna wordt aangegeven welke organisatie welke rol heeft in het natuurbeleid van de Provincie.

Het Utrechts Landschap beheert natuurterreinen binnen de Provincie Utrecht en onderscheidt zich daarmee niet van de twee andere terreinbeherende instanties binnen de Provincie, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Bijzonder aan Het Utrechts Landschap is juist dat ze alleen in de Provincie Utrecht terreinen beheert. De identiteit van Het Landschap richt zich daarom juist op de Utrechtse inwoners, de Utrechtse situatie en de Utrechtse wensen. De Provincie kan zich door middel van Het Landschap onderscheiden. Wat Het Utrechts Landschap verbindt met Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is hun expliciete doelstelling natuurbeheer, vastgelegd in de statuten en of in de overheidsopdracht.

Naast het beheer van terreinen zet Het Utrechts Landschap maatschappelijke discussies in naar aanleiding van initiërende projecten of gebeurtenissen, vanuit haar rol als terreinbeheerder. Vanuit het beheer van terreinen wordt ook een actieve opstelling naar andere overheden en betrokkenen gevraagd, zoals een rol binnen gebiedsgerichte projecten. Deze rol stelt eisen aan de kwaliteiten van de mensen van Het Utrechts Landschap.

Het Consulentschap voor natuur en milieueducatie (CNME), Landschapsbeheer Utrecht (LBU) en Natuur- en Milieueducatie Utrecht (NMU, v/h Stichtse milieufederatie) zijn de andere Utrechtse natuurbeschermingsorganisaties. Elk van deze organisaties heeft haar eigen doelstellingen. Hoofdtak van het CNME is de voorlichting en educatie van burgers (scholieren), ondersteuning IVN groepen vogelwachten etc. LBU geeft uitvoering aan het beleid van de Provincie op het gebied van landschap, agrarisch natuurbeheer, weidevogelbeheer en cultuurhistorie, coördinatie van het vrijwilligerswerk in het landschapsbeheer etc. NMU is de beleidsbeïnvloedende organisatie, die aanspreekpunt is daar waar het de plannen van gemeenten, provincies en het Rijk betreft, of daar waar het gezamenlijke acties betreft. Geen van

deze organisatie hebben terreinen in beheer. Deze vier Utrechtse organisaties werken nauw samen in het zgn. Oostbroek overleg.

Naast de beschreven natuurorganisaties zijn er ook particuliere beheerders van natuurterreinen. Deze zijn verenigd in het Utrechts Particulier Grondbezit (UPG). Een enkele agrariër beheert natuur, de meeste agrariërs doen aan agrarisch natuurbeheer, en zijn verenigd in de agrarische natuurverenigingen. Bij agrarisch natuurbeheer is natuur een bijproduct.

De particuliere beheerders en agrariërs zijn op bedrijfsniveau geïnteresseerd in 'brood op de plank'. De vertegenwoordigende organisaties, het UPG en de agrarische natuurverenigingen zijn belangenvertegenwoordigende organisaties die alle belangen van de eigenaren vertegenwoordigen.

2.3 Doelen van het Utrechts Landschap

Het Utrechts Landschap is een natuurbeschermingsorganisatie, die terreinen beheert met verschillende (natuur)doelstellingen. Natuurbescherming, natuurontwikkeling, recreatie, behoud en ontwikkeling van landschaps en cultuurhistorische waarden, aardkundige waarden en geologische monumenten. Maar ook de binding van de inwoners met natuur en landschap van de provincie Utrecht is een belangrijk doel.

Uitgangspunt is dat het enorme kapitaal, zowel maatschappelijk als financieel, dat in de afgelopen 75 jaar in de bezittingen van Het Utrechts Landschap is geïnvesteerd, op een doelmatige wijze wordt beheerd. Maar ook dat de stem, namens de natuur, in de verschillende beleidsvelden kan doorklinken. Ideevorming en het meebepalen van de politieke agenda vanuit het terreinbeheer is een van de doelen van Het Landschap. Dit meebepalen van de politieke agenda doet ze door de maatschappelijke discussie over onderwerpen te entameren vanuit de rol van terreinbeheerder en niet in de rol van de luis in de pels te kruipen.

2.4 De Organisatie: Het Utrechts Landschap

Het Utrechts Landschap is een stichting met 23.000 begunstigers.

Het hoogste bestuursorgaan is de Raad van Toezicht. Deze Raad benoemt het Bestuur en stelt de jaarrekening en de begroting vast. De Raad bestaat uit ongeveer 25 personen, allen op persoonlijke titel, welke inbreng leveren vanuit hun ervaring met de vormgeving en het beheer van ons buitengebied. In deze Raad zit traditiegetrouw de commissaris van de Koningin als voorzitter.

Het Bestuur bestaat uit 6 leden, met elk een specifieke discipline bestuurlijke, economische, juridische, maar ook kennis van natuurbeheer en cultuur zijn vertegenwoordigd.

Naast deze bestuurlijke vrijwilligers zijn er nog 250 vrijwilligers actief in 10 commissies:

- consuls
- Blauwe Kamer commissie / Boot Blauwe bever,
- Amerongse Bos commissie,
- Stichtse Lustwarande commissie / Groenkoets van Het Landschap,
- Commissie Heidesteinschappen,
- Kromme Rijn commissie / Pont van het Landschap,
- Winkelcommissie,
- Promotieteam,
- Redactie- en internet commissie,
- Werkgroep Sandwijk.

De professionele organisatie bestaat uit 48 (30 fte) personen.

De directeur-rentmeester geeft leiding aan de volgende afdelingen:

- Terreinbeheer, Planvorming, Voorlichting, Financiën en Secretariaat.

Terreinbeheer

Het terreinbeheer is een vol continue bedrijf, 365 dagen per jaar, 24 uur per dag. Als anderen vrij hebben wordt het in de terreinen drukker, speciaal op zon- en feestdagen. Dan worden de excursies gegeven en moet het toezicht plaatsvinden. De normale beheerwerkzaamheden vinden binnen de reguliere arbeidstijden van een 38-urige werkweek plaats. De afdeling bestaat uit een hoofd terreinbeheer met 2 assistenten, 5 boswachters en 10

bosarbeiders. De boswachters zijn regionaal gebonden medewerkers, waardoor zij een makkelijk aanspreekpunt voor het beheer ter plaatse zijn. Praktisch al het machinaal werk wordt uitbesteed.

Een apart onderdeel in het beheer is onderhoud van het vaak monumentale gebouwenbestand, ruim 140 objecten van kastelen tot werkschuren. De meeste gebouwen zijn verhuurd of in erfpacht uit gegeven, een aantal is in gebruik voor het eigen beheer. Dit gebeurt onder leiding van een bouwmeester en een onderhoudsploeg van 3 personen. Groot onderhoud, restauratie en renovatie worden uitbesteed. Een groot deel van deze werkzaamheden bedruipt zichzelf. Zeer groot onderhoud, of onderhoud aan historisch belangrijke gebouwen is soms een knelpunt, omdat dit vaak om heel grote bedragen draait.

Planvorming

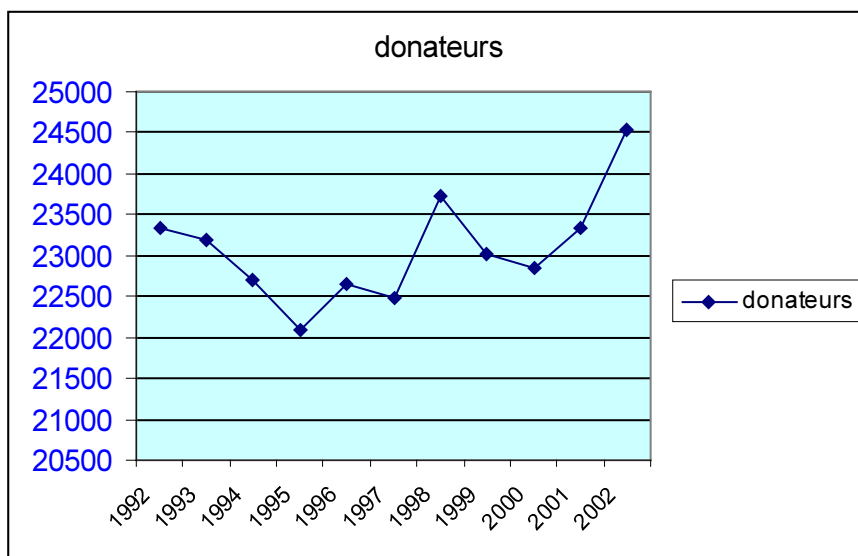
Deze afdeling bestaat uit 4 personen (2 in deeltijd) en vormt 'het geweten' van Het landschap. Zij stellen de beheersrichtlijnen op en initiëren nieuwe projecten. Zij speuren naar kansen en mogelijkheden, natuur en landschap in de Provincie Utrecht te verbeteren en de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur dichterbij te brengen. Deze afdeling heeft veel externe contacten vooral met organisaties met 'aanpalende' belangen. De ideevorming voor initiërende projecten en de uitwerking van de Week van het Landschap vallen onder hun verantwoordelijkheid.

Voorlichting / Public Relations

De afdeling bestaat uit 5 personen. Hun taak is: betrekken van de inwoners van Utrecht bij natuur en landschap, het uitdragen van de schoonheid van onze provincie. De 250 vrijwillige commissieleden vallen onder verantwoordelijkheid van deze afdeling. De praktische werkzaamheden zijn divers: er worden honderden excursies georganiseerd, maar ook evenementen zoals de Kerstpunch, fruitfeest, dauwtrappen, schaapscheerderfeest Er zijn 6 regionale steunpunten (voorlichtingscentra) de Blauwe Kamer, de Bergschuur Amerongen, de schaapskooi Heidestein, Het Paviljoen Beerschoten, Het Winkeltje van Oostbroek en de ontvangstruimte van de Pont van het Landschap met educatiemateriaal in de vorm van folders en audiovisuele presentaties.

De werving van nieuwe Beschermers (begunstigers) en Bedrijfsvrienden vraagt speciale aandacht, maar ook het onderhouden van contacten met de achterban van ruim 23.000 gezinnen behoort tot hun taak. Het kwartaalblad 'Mijn landschap' en de internetsite zijn daarvoor de media. Het aantal donateurs is een van de ijkpunten voor het succes van deze acties. Het blijkt dat er aan het aantal donateurs een soort bovengrens bestaat, extra inzet voor het verwerven van meer donateurs levert zeker resultaat, zie de sprong in leden in 1995 en 2000, maar het vasthouden van die eerder verworven leden is moeilijk en het verloop is groot. Dit is analoog de bewegingen in leden bij andere natuurbeschermingsorganisaties Deze acties zijn betaald zijn uit postcodeloterij gelden.

Jaar	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Donateur	23329	23361	22532	22099	22646	21537	23732	22393	22708	23341	24545

Financiën en secretariaat

Een geautomatiseerde administratie, toegankelijk via het netwerk houdt iedereen op de hoogte. De Beschermersadministratie is uitbesteed, maar de wijzigingen worden vanuit deze afdeling doorgevoerd. Het secretariaat zorgt voor ondersteuning van directie en Bestuur, maar zorgt er ook voor dat het landgoed Oostbroek kan functioneren als het Groene Centrum in onze provincie. Het Landgoed Oostbroek biedt naast Het

Utrechts Landschap ook onderdak aan Landschapsbeheer Utrecht, het Consulentenschap NME Utrecht en de koepelorganisatie voor DE LANDSCHAPPEN. Het landgoed Oostbroek is het 'groene' vergadercentrum waar ook vele cursussen gegeven worden, maar is ook een platform voor discussie en gesprek over en voor natuur in Utrecht en Nederland.

2.5 Ontwikkelingen

Groeiend bezit en groeiend bezoek

Het bezit van de Stichting Het Utrechts Landschap groeit gestaag Dit heeft vanzelfsprekend gevolgen voor de omvang van het personeelsbestand. Meer terreinen, meer voetpaden, ruiter- en fietspaden, parkeerterreinen en toezicht, plus de noodzakelijke werkzaamheden voor het bereiken van de natuurdoelen. Maar ook het gebruik van de terreinen neemt toe. Een duidelijke tendens is een toegenomen bezoek op doordeweekse dagen door de toename van vrije tijd van veel mensen. Door verdere verstedelijking van onze provincie wordt één en ander nog versterkt.

Maatschappelijke rol

Naast de groei vergt de complexiteit van onze samenleving een grotere personeelsinzet. Steeds meer regels en vergunningen in een web van samenwerkingsverbanden maakt het werk van een uitvoerende organisatie arbeidsintensief.

Het beheer van terreinen is werken met je handen en het communiceren met de omgeving is werken met je hoofd; beide laten zich niet automatiseren. De maatschappelijke rol van Het Utrechts Landschap wordt steeds groter.

De mondigheid van de samenleving uit zich in het stellen van vele vragen of het geven van meningen over het te voeren beheer van Het Utrechts Landschap. Elk jaar neemt de belangstelling toe, er ligt een grote druk op de organisatie in alle geledingen om hier doeltreffend mee om te gaan. De kosten voor het beheer en de organisatie zijn de laatste jaren dan ook flink gestegen.

Financiële ontwikkelingen

De belangstelling heeft echter ook zijn positieve zijde. De gemiddelde bijdrage van de begunstigers is gestegen van € 17,16 naar € 21,45. De opbrengsten uit legaten- en erfstellingen eveneens. De komst van een tweetal grote fondsen zoals de Postcodeloterij en het VSB Fonds geeft de mogelijkheid substantiële bedragen voor het beheer en de organisatie aan te wenden. Daardoor kon, ondanks het feit dat de opbrengsten uit het terreinbeheer (gras- en houtverkoop) sterk zijn gedaald, de stichting bij gelijkblijvende subsidie van de Provincie de begroting sluitend houden. Het is niet realistisch te verwachten dat de opbrengsten uit particuliere bronnen de komende jaren verder kunnen worden vergroot. De nieuwe wet op de kansspelen maakt de bijdrage van de Postcodeloterij bovendien onzeker.

Vergroting van het aantal Beschermers weegt niet op tegen de kosten die voor werving gemaakt moeten worden en de opbrengsten uit terreinbeheer zullen verder dalen door de lage houtprijzen van de wereldmarkt en verminderde vraag naar gras en het inscharen van vee vanuit de agrarische sector.

2.6 Provinciaal beleid

Het provinciale beleid is vastgelegd in het BNLU (Beleidsplan Natuur en Landschap Utrecht) en de uitwerkingsplannen daarvan zoals het PVG (Plan Veiligstelling Gebieden). De doelen van het BNLU zijn nog steeds actueel, wel heeft concretisering van dat beleid plaatsgevonden in het PVG en de nota Witte Gebieden. Er is meer ruimte voor particulieren gekomen in de subsidiestromen voor natuurontwikkeling. Voor Het Utrechts Landschap betekent dit inhoudelijk geen verandering, maar wel veel meer afstemming en samenwerking met nieuwe partners, waarbij de rol van deskundige steeds belangrijker wordt. De Provincie ziet in Het Utrechts Landschap een partner in de uitvoering van het beleid van natuur en Landschap. Zij stelt, samen met het Rijk, Het Utrechts Landschap in staat terreinen te verwerven en deze daarmee veilig te stellen voor natuurbehoud en –beheer en als een collectief goed voor de Utrechtse bevolking open te stellen. Een specifieke rol voor Het Utrechts Landschap is het betrekken van de Utrechtse samenleving bij de Utrechtse natuur.

De grotere ruimte voor particulieren om natuurontwikkeling betekent wel dat samenwerking met nieuwe partners aan de orde is en dat de deskundigheid van Het Utrechts Landschap gedeeld kan worden.

Ook draagt Het Utrechts Landschap bij aan de provinciale doelstellingen op het gebied van het beheer en behoud van monumenten en archeologische locaties maar ook voor waterbeheer, aardkundige waarden en recreatiedoelstellingen zet Het Utrechts Landschap zich in.

2.7 Redenen voor Provinciale subsidie

De Provincie subsidieert Het Utrechts Landschap omdat zij een belangrijke rol speelt in het beheren, het veiligstellen, openstellen en beleefbaar maken van collectieve goederen, de Utrechtse natuurterreinen. Maar ook heeft het Utrechts Landschap een taak in het informeren van de Utrechtse samenleving over natuur en natuurbeheer en in het deelnemen en maken van het publieke debat over natuur en landschap in Utrecht. Ook speelt ze een belangrijke taak in het gebiedsgerichte beleid bij in het innemen van standpunten ten behoeve van de natuur, en is zij vraagbaak voor andere beheerders. De Provincie ambieert op dit gebied zelf geen direct uitvoerende taken.

Ook in het Collegeprogramma van de afgelopen jaren is er sterk nadruk gelegd op de stimulering van behoud en ontwikkeling van natuurterreinen. Zie ook hoofdstuk 4.

Daarnaast verwacht de provincie ook op het gebied van cultuurhistorie, archeologie, soortenbeheer, waterbeheer, recreatie etc realisering van de beleidsdoelen van de provincie, voor zover deze op de terreinen van Het Utrechts Landschap betrekking hebben. Over deze doelen zijn nooit concrete afspraken gemaakt.

3. Opbouw subsidie tot nu toe

De opbouw van de exploitatiesubsidie aan Het Utrechts landschap is ontwikkeld in de loop der jaren (m.n. sinds 1988) en is ontstaan in een netwerk van afspraken gekoppeld aan doelen op Rijks- en Provinciaal niveau. Het bedrag is gebaseerd op een analyse van de kosten voor de organisatie en voor het beheer. Dit basissysteem is ontwikkeld naar aanleiding van een bezuinigingsoperatie in 1988 en bestaat nu 15 jaar. Elke 5 jaar, 1992 en 1997 is het geëvalueerd en goed bevonden, hoewel er op onderdelen wel telkens aanpassingen zijn doorgevoerd. Hieronder worden de onderdelen toegelicht.

3.1 Basisbijdrage

De basisbijdrage is een bijdrage voor het instandhouden van de basisorganisatie, het mogelijk maken van de organisatie Het Utrechts Landschap. Utrechts Landschap bezit veel waardevolle natuur en cultuur in de Provincie. Een betrouwbare en duurzame organisatie is daarom van groot belang. Die betrouwbare organisatie is ook belangrijk om andere geldstromen uit de maatschappij te kunnen aantrekken. Bedrijven en particulieren willen graag bijdragen leveren aan de natuur in Utrecht, maar zij doen dit slechts wanneer de organisatie die dit beheert betrouwbaar en goed georganiseerd is.

Deze organisatie is ook in staat om op professionele wijze mee te draaien in het gebiedsgerichte beleid, deel te nemen aan het zogenaamde ‘externe’ beheer van haar terreinen, maar ook aandacht te geven aan vragen op het gebied van natuur en landschap van de Utrechtse burger.

De hoogte van de basisbijdrage is bepaald naar aanleiding van een analyse van de kosten van de organisatie in 1986, het bedrag is nogmaals getoetst in 1992. Het bedrag is geïndexeerd

3.2 Hectare bijdrage

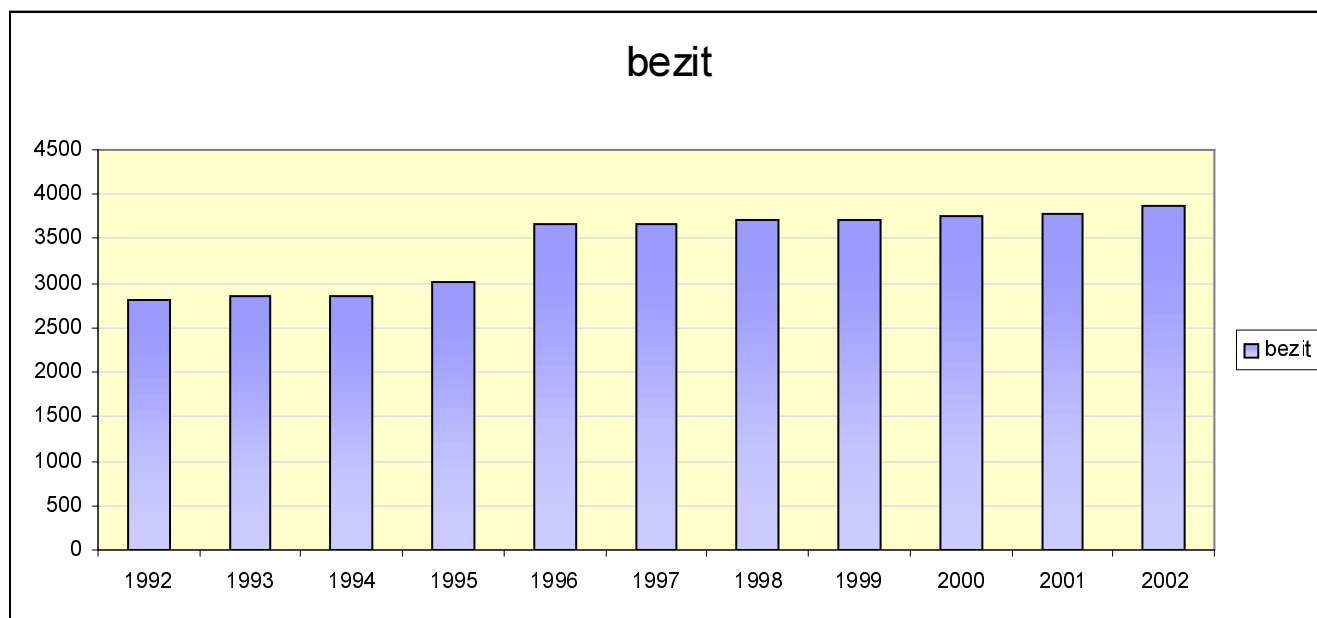
De hectarebijdrage wordt gegeven voor het beheer van natuurterreinen per hectare. Een hectarebijdrage is afgesproken omdat door uitbreiding van het areaal van het Landschap de kosten van beheer navenant toenemen. Deze bijdrage is, vanaf 1999, € 109,76 per hectare. De hoogte van dit bedrag is bepaald naar aanleiding van een analyse van de kosten van het beheer in 1986, het bedrag is nogmaals getoetst in 1992. Het bedrag was geïndexeerd. Sinds 1999 is het bedrag bevroren, zowel de indexatie als de stijging naar aanleiding van hectare toename heeft niet meer plaatsgevonden in afwachting van de gevolgen die het nieuwe subsidiesysteem van de rijksoverheid zou hebben (Programma Beheer). Dit is een afspraak die in IPO verband is gemaakt.

Niet voor alle hectares die Het Utrechts Landschap in beheer heeft wordt een dergelijke bijdrage gegeven.

Bijvoorbeeld de hectares die Het Landschap heeft overgenomen van Gemeente Zeist (zie sprong in bezit van 1994 naar 1995) vallen buiten deze afspraak, omdat de gemeente Zeist bijdraagt in het beheer van deze terreinen.

Ook hectares die net buiten de Provincie Utrecht liggen vallen erbuiten. Daarom is het bedrag dat met de hectarebijdrage gemoeid is niet rechtsevenredig met de totale hectarebijdrage gedeeld door het aantal hectares.

Jaartal	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Hectares	2815	2815	2861	3521	3619	3675	3711	3751	3748	3776	3867

3.3 Waterschapslasten

Waterschapslasten zijn lasten die door het waterschap worden gerekend wanneer je grondeigenaar bent en ook de OZB (onroerende zaak belasting) is een belasting die met het eigendom samenhangt.

Er is in 1993 een afspraak gemaakt naar aanleiding van de evaluatie van het subsidiesysteem en de teruglopende inkomsten uit het beheer. De afspraak is dat Het Landschap de stijging van de waterschapslasten en OZB vergoed krijgt. In de praktijk wordt de stijging van de waterschapslasten en OZB ten opzichte van het jaar daarvoor vergoed. Dit betekent dat er soms wel en soms ook geen bijdrage wordt gegeven, afhankelijk van eventuele stijgingen van de te betalen waterschapslasten en OZB. De vraag is of deze uitvoering recht doet aan de intentie van de afspraak.

Door de wijze van uitvoering is de subsidie die de provincie geeft heel wisselend geweest, zie onderstaande tabel.

In guldens	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Waterschapslast	289	0	0	2.292	9.917	-22	10.893	44.241	0	99180

Tabel 3.2; Aanvullende subsidie voor waterschapslasten

3.4 Initiërende projecten

Eén van de rollen van Het Utrechts Landschap is een initiërende rol. Als specifieke Utrechtse natuurbeschermingsorganisatie is zij bij uitstek geschikt voor het aanzwengelen en aankaarten van aansprekende projecten en maatschappelijke discussies. Naar aanleiding van de bezuinigingsoperatie uit 1996 is deze rol van het Landschap expliciet beschreven. In deze bezuinigingsafspraken is afgesproken dat HUL tot een maximum van 140.000 gulden zou mogen aanvragen.

Door het aandragen van dergelijke projecten en aandacht vragen voor deze onderwerpen heeft Het Utrechts Landschap een belangrijke rol in de conceptuele onderdelen van provinciale planvormen. Een dergelijke rol vervult ze vaak ook op lokaal niveau. Het enthousiasme van het Landschap en de vragen die zij stelt bij ontwikkelingen, leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de planvorming van de overheden in de provincie Utrecht.

Voorbeelden van dergelijke projecten zijn: Stichtse Lustwarande, Hart van de Heuvelrug, Venster op de Vallei, etc. Deze initiërende projecten leveren ook vaak concreet resultaat, zoals de ontwikkeling van natuur langs onze rivier die op gang is gekomen na de succesvolle inrichting van het rivieroeverreservaat de Blauwe Kamer te Rhenen. Het door Het Utrechts Landschap ontwikkelde idee van "Heel de Heuvelrug" heeft niet alleen naamsbekendheid langs de Rijkswegen opgeleverd, maar alle terreinbeheerders inclusief het Gooi, bij elkaar gebracht. En inmiddels zelfs de betrokken overheden over de grenzen heen (gemeenten in het Gooi en de provincie Noord-Holland)

Een tastbaar resultaat daarvan is de voorgenomen bouw van een groot ecoduct bij Hilversum en een in de Rijksweg A28 bij Soesterberg.

Een logisch vervolg hierop was het thema 'Hart van de Heuvelrug', waarbij werd ingezoomd op de oostflank van Zeist, Soesterberg en de westflank van Amersfoort. De grote veranderingen die zich voordoen bij de zorginstellingen, maar ook veranderd ruimtegebruik bij Defensie, biedt alle kansen in het centrale deel van de Heuvelrug, welke thans een enorme barrière vormt tussen het noordelijk en het zuidelijk deel, groene corridors te creëren. De Provincie vindt het plan zo belangrijk dat zij de regie ter hand heeft genomen en er een specifiek project van heeft gemaakt in het kader van Agenda 2010.

"Het venster op de Vallei" is een door het Landschap geïnitieerd plan om de overgang van de stad Amersfoort naar de Gelderse Vallei beter vorm te geven, niet alleen voor planten, dieren en waterberging, maar ook voor de recreant. Het plan is door de Gemeente Amersfoort en de Gemeente Leusden overgenomen en thans wordt aan de uitvoering gewerkt. Ook het Agenda-2010-project 'Groen en blauwe rond Amersfoort en Leusden' is mede het gevolg van dit aansprekende project.

De Stichtse Lustwarande, was een haast vergeten fenomeen en is door Het Utrechts Landschap weer in de schijnwerpers gezet. De Provincie heeft er een speerpunt van gemaakt in de 'Agenda 2010'. De Rijksdienst voor de Monumentenzorg heeft een lijvige beschrijving gemaakt en aan een gedegen doctoraalscriptie wordt de laatste hand gelegd.

Geconcludeerd kan worden dat het HUL veel invloed en succes heeft gehad met haar initiërende projecten, waarmee haar rol op dit gebied is bevestigd en effectief is gebleken.

Naar aanleiding van bezuiniging uit 1996 is afgesproken dat Het Utrechts Landschap elk jaar tot een maximum van 140.000 gulden aan initiërende projecten kan aanvragen uit het BNLU budget. De hoogte van de aanvragen variëren. Het eerste jaar was er nog weinig aangevraagd, de andere jaren is er gemiddeld € 43.650,- besteed.

In € !	1998	1999	2000	2001	2002
Projectgelden	2.269,-	40.841,-	68.477,-	40.840,-	24.445,-

Tabel 3.3; overzicht initiërende projecten

3.5 Verwervingssubsidie

Zoals in hoofdstuk 2.6 al beschreven is, hangen de doelstellingen van Het Utrechts Landschap nauw samen met die van het Rijk en Provincie. Realisering in kwantiteit en kwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur is daar een belangrijke onderdeel van. Om de natuurbeschermingsorganisaties in staat te stellen hier een bijdrage aan te leveren zijn er afspraken gemaakt tussen Rijk, Provincie en de Natuurbeschermingsorganisaties dat zij voor de verwerving van specifiek aangewezen terreinen subsidie ontvangen voor de veiligstelling ervan. Deze subsidie wordt alleen verstrekt aan deze organisaties en gekoppeld aan allerlei voorwaarden. Bij aankopen van Het Utrechts Landschap wordt 50 % door de provincie betaald en 50 % door het rijk. Dit geldt ook voor Natuurmonumenten, maar niet voor Staatsbosbeheer; daar betaalt het Rijk de volledige aankoopkosten. In de exploitatie van de organisatie komt dit bedrag verder niet terug, dit geld is specifiek gekoppeld aan de aankoop van het betrokken terrein en telkens éénmalig, wanneer er zich een aankoop voordoet. De subsidieverzoeken voor aankopen worden telkens voorgelegd aan GS. Het subsidiebeleid van de provincie Utrecht is vastgelegd in het Plan Veiligstelling Gebieden (PS 1996).

3.6 Effectiviteit van de subsidie

De exploitatie van Het Utrechts Landschap is sinds 1999 sterk gegroeid mede dankzij inkomsten uit de Nationale Postcodeloterij. De grote piek in de exploitatie van 1999 is mede te danken aan een groot legaat dat jaar. De bijdrage van de Provincie is gestegen (omdat het aantal hectares is toegenomen), maar per saldo is de bijdrage van de provincie in de exploitatie steeds kleiner geworden.

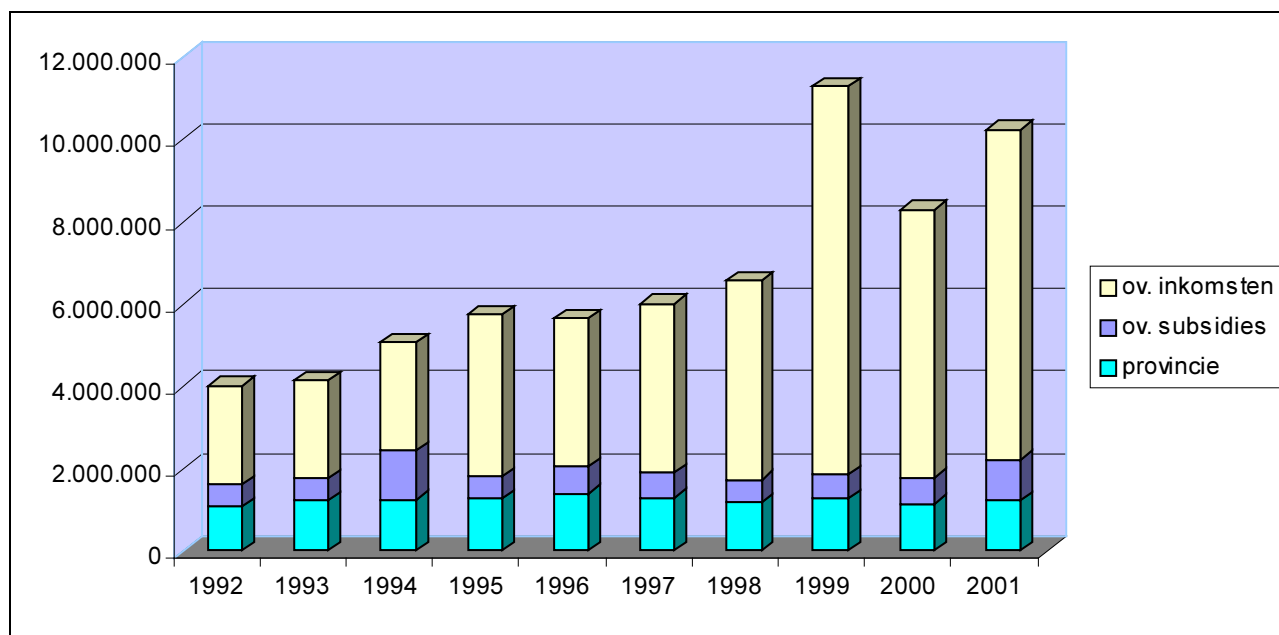
De inkomsten uit de Nationale Postcodeloterij zijn onzeker, omdat de wet op de kansspelen gaat veranderen (minder verplichte afdracht aan goede doelen, meer uit te keren prijzengeld) en de keuze van 'goede doelen' door de loterij wordt niet bepaald wordt door Het Utrechts Landschap. Deze gelden hebben de mogelijkheden van Het Utrechts Landschap om zich voor verschillende projecten in te zetten vergroot. Zo zijn er publieksactiviteiten van betaald; er zijn uitvoeringsprojecten van betaald, met name de niet-subsidiabele kosten in de verwerving van natuurterreinen worden er van betaald (zoals gebouwen of toen een klein deel van een aankoop in Gelderland lag) en een deel van de opbrengsten is gestopt in een reserve, die opgebouwd wordt om de erfpacht te garanderen (wettelijke verplichting).

Ook de inkomsten uit de beheerssubsidie van het Rijk zijn gestegen. Het Rijk heeft in 1999 een nieuw subsidiesysteem ontwikkeld, Programma Beheer. De effecten van de invoering van het Programma Beheer zijn te zien in 2001. Het subsidiebedrag van het rijk is onderdeel van 'overige' subsidies. In 2000 zou Het Utrechts landschap fl 635.359,- hebben ontvangen van het rijk wanneer de oude regeling van kracht zou zijn geweest. Het werd fl 868.265,- in het kader van Programma Beheer, dat is fl 232.000 meer. Dit geeft een vertekend beeld, omdat een deel van deze bijdrage is voor het beheer van de bossen van Zeist. In de oude regeling van het rijk werd hiervoor geen subsidie verstrekt, nu wel. De beheerssubsidie voor dat gedeelte is: fl 106.008,-. Er wordt dus per saldo fl 126.898,- (€ 57.584,-) meer ontvangen.

Zie voor meer details in hoofdstuk 4.4.

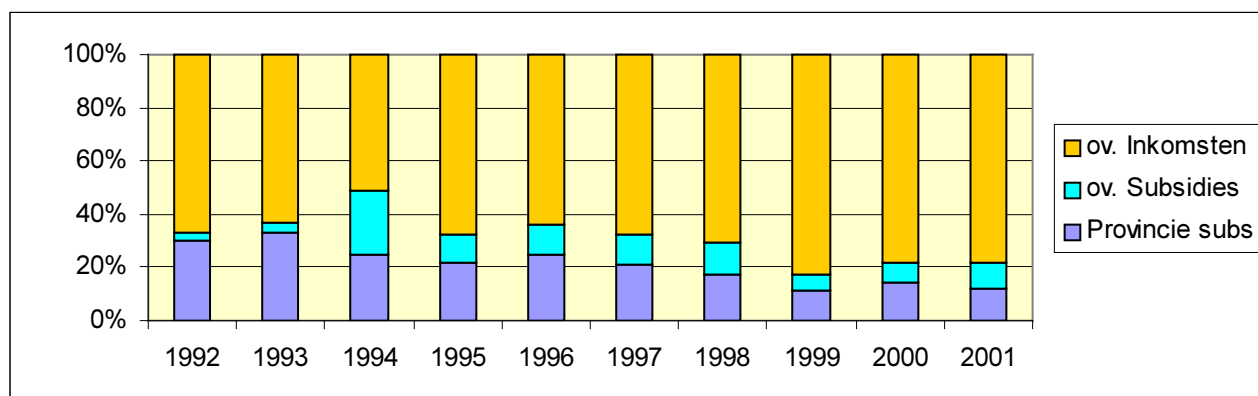
Jaar	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Let op guldens !										
Provincie subs.	1.087.800	1.221.585	1.246.667	1.277.157	1.407.208	1.310.900	1.166.932	1.276.280	1.161.300	1.231.380
ov. Subsidies	520.200	547.842	1.202.538	530.119	637.209	595.265	572.755	593.675	635.359	996.935
ov. Inkomsten	2.423.000	2.376.111	2.613.491	3.950.945	3.601.800	4.110.789	4.853.737	9.444.753	6.511.841	8.034.370
Baten	4.031.000	4.145.538	5.062.696	5.758.221	5.646.217	6.016.954	6.796.909	11.314.708	8.308.500	10.262.685

Tabel 3.4; Ontwikkeling in de inkomsten voor Het Utrechts Landschap

Jaar	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Percentages										
Provincie subs	27	29.5	25	22	25	21	17	11	14	12
ov. Subsidies	3	3.5	23.5	10	11	11	12	6	8	10
ov. Inkomsten	60	57	51.5	68	64	68	71	83	78	78
Baten	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 3.6; Percentageverdeling van de inkomsten van Het Utrechts Landschap

3.7 Vergelijking met de andere landschappen

Het Utrechts Landschap is één van de twaalf provinciale Landschappen. Deze organisaties hebben elk een eigen afspraak met de eigen provincie over een bijdrage in het beheer en/of in de organisatie. Deze afspraken zijn zo verschillend dat een vergelijking tussen de provincies nooit helemaal juist is. Ook de afspraken over de inzet van die gelden en de keuzes die in het beheer genomen worden zijn verschillend per provincie. Onderstaand staatje geeft daarom alleen maar een indicatie voor vergelijking tussen de provinciale landschappen en of de provincie Utrecht nu veel of weinig aan haar Landschap geeft. Het cijfer is ontstaan door een optelsom van de exploitatiesubsidie en de hectarebijdrage gedeeld door het totaal aantal hectares. De provincie Utrecht blijkt dan een middenmoter, waarbij zij in vergelijking met andere randstadprovincies naar verhouding veel hectares

beheren en dat voor relatief een gering bedrag doen. Vergeleken met grote grondbezitters, zoals Brabant Landschap krijgt ze meer. Dit heeft ook te maken met de keuze voor de inzet van personeel in het beheer, de begeleiding van recreanten, de type natuurgebieden en de ligging van de gebieden ten opzichte van woonkernen. Daarnaast is het opvallend dat Het Utrechts Landschap als enige te maken heeft gehad met een significante teruggang van de provinciale subsidie, gerelateerd aan het aantal hectares. In 2001 kreeg Het Utrechts Landschap 318 gulden per hectare.

Provincie	1993			1997			
	Guldens !!	f1	Ha	f1/ha	f1	ha	f1/ha
Groningen		507.417	6423	79	721.000	7100	102
Fryslan		867.340	10204	85	1.279.000	11900	107
Drenthe		955.915	4663	205	1.122.000	5100	220
Overijssel		917.664	3792	242	1.200.000	3900	308
Flevoland		-	0		650.000	4200	155
Gelderland		2.250.830	9578	235	2.472.000	9000	275
Utrecht		1.221.585	2861	427	1.300.000	3711	350
Noord-Holland		1.321.446	1533	862	2.254.000	1900	1.186
Zuid-Holland		2.316.358	2321	998	2.412.000	2700	893
Zeeland		888.972	6684	133	935.000	6800	138
Noord-Brabant		961.136	10922	88	1.127.000	13000	87
Limburg		1.005.402	4087	246	1.309.000	4500	291
Utrecht 2001					f1 1.231.380	3867	f1 318

Tabel 3.5; overzicht van de subsidie inkomsten van de verschillende landschappen per provincie.

Let op: de aangegeven bedragen zijn niet gelijk aan de hectare bijdrage, zie toelichting in tekst.

4 Relevante ontwikkelingen en uitgangspunten van de evaluatie

Voor de evaluatie zijn de volgende notities als uitgangspunt gekozen.

- Vastgesteld beleid zoals verwoord in het Beleidsplan Natuur en Landschap Utrecht (1992) en Plan Veiligstelling Gebieden Ecologische Hoofdstructuur (1996),
- Evaluaties subsidies (1992 en 1997),
- besluitvorming omtrent bezuiniging uit 1996 en uitvoering in 1998,
- Collegeprogramma van Gedeputeerde Staten,
- Programma Beheer (2002) en de gevolgen ervan,
- Samenwerkingsovereenkomst LNV, DE LANDSCHAPPEN en de provincies (2002).

4.1 BNLU en PVG

In het Beleidsplan Natuur en Landschap (BNLU) staat het natuurbeleid van de Provincie verwoord. Hoofddoel in het BNLU is de duurzame realisering van de ecologische hoofdstructuur (EHS). Binnen de realisering van de EHS heeft Het Utrechts Landschap een belangrijke rol gekregen. Binnen haar invloedssfeer is Het Utrechts Landschap de natuurbeschermingsorganisatie, die voor verwervingssubsidie in aanmerking komt en als de natuurbeschermingsorganisatie de EHS realiseert samen met andere partners.

Wie de natuur beheert, is in eerste instantie niet van belang. Wel is het uitgangspunt geweest, dat kwetsbare en moeilijk te beheren doelen in principe door de natuurbeschermingsorganisaties worden beheerd. Enerzijds omdat deze doelen een langdurig en duurzaam beheer vergen maar ook omdat dergelijke doelen in het algemeen niet in een economische (agrarische) bedrijfsvoering zijn in te passen. Bijkomend is dat de beheervergoeding voor dergelijke doelen meestal niet interessant voor particulieren/agrariërs was.

In het Plan Veiligstelling Gebieden is aangewezen waar de EHS ligt en nog moet worden gerealiseerd. In dit plan is de verwervingssubsidie vastgelegd, maar is ook de rol van particulieren in het natuurbeheer beschreven en worden ook deze ondersteund.

In de natuurgebiedplannen en het beheersgebiedplan van de provincie is er overal ruimte gegeven aan particulieren om deel te nemen aan natuurbeheer. Deze ruimte wordt in het collegeprogramma bepleit en er wordt daarmee ook steeds meer aandacht gegeven aan de rol van particulieren in het natuurbeheer in de provincie Utrecht. Er is meer aandacht voor beheer en minder aandacht voor verwerving. Dit laat echter de rol van Het Utrechts Landschap (en Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer) in principe onverlet, gelet ook op het specifieke doel van deze organisatie.

4.2 College Programma

Het College programma uit 1999 is het meest relevante geweest voor de periode van deze evaluatie. In dat Collegeprogramma 1999-2003 was een duidelijk accent gelegd in het duurzaam behoud en herstel van het landelijk gebied. In het landelijk gebied wordt gestreefd naar een schakering van de functies landbouw en natuur en de samenbundeling daarvan in het landschap. Het versnellen van de realisering van de ecologische hoofdstructuur is één van de speerpunten uit dat collegeprogramma, juist ook om de stabiliteit van het landelijk gebied, ook fysiek, te garanderen. Zowel de kwantiteit als de kwaliteit van de EHS worden onderstreept, waarbij natuurontwikkeling belangrijk is, maar ook wordt er meer aandacht gegeven aan biologische landbouw en agrarisch natuurbeheer.

Onlangs is het nieuwe coalitieakkoord gesloten, 2003-2007, naar aanleiding van de verkiezingen van maart 2003 en het nieuwe college. Hierin worden de beleidsprioriteiten van de bestaande planvormen onderschreven; dit college zal zich met name richten op de uitvoering van deze plannen. HUL is een uitvoerende organisatie en past goed in die filosofie. Dit college geeft met nadruk ruimte aan particulieren om natuurdoelen te realiseren. Dit betekent voor HUL dat zij meer naar samenwerking zal moeten zoeken op die plaatsen waar particulieren dezelfde doelen als natuurbeschermers kunnen realiseren.

Het gebiedsgerichte beleid is door het College van Gedeputeerde Staten benoemd als een middel waarlangs veel van de veranderingen in het landelijk gebied zullen moeten plaatsvinden. Het college gaat er daarbij van uit dat

natuurbeschermingsorganisaties volop meewerken aan deze processen, naast de andere maatschappelijke organisaties.

Het Utrechts Landschap vervult en zal ook in de toekomst een wezenlijke rol vervullen voor het realiseren van deze beleidsvoornemens in onderling verband. Het is voor de provincie Utrecht één van de sleutelorganisaties. De Provincie Utrecht heeft een bijzondere verantwoordelijkheid om het Utrechts Landschap daartoe ook in staat te stellen en spreekt haar daarnaast aan op het invullen van haar eigen verantwoordelijkheid om te komen tot een financieel duurzame organisatie.

4.3 Programma Beheer

In 2000 is een nieuw subsidie-instrument van het Rijk van kracht geworden voor het beheer van natuur in Nederland, Programma Beheer. Dit subsidie instrument verving een aantal instrumenten dat per doelgroep voor natuurbeheer beschikbaar was, zoals regeling TBO (terreinbeheerders) voor NB organisaties, functiebeloning voor particulieren of RBON voor agrariërs. In dit instrument wordt er een beheersbijdrage voor het beheer van een specifiek natuurtype per hectare uitgekeerd (output gericht systeem). De bedragen in Programma Beheer zijn gebaseerd op de inspanning die het beheer van een dergelijk terrein gemiddeld kost. Daarmee zijn nog niet alle beheerkosten gedekt. Het bedrag is gebaseerd op de kosten, die het kale beheer van specifieke terrein(typen) met zich mee brengt. In de Programma Beheerbijdragen zijn nadrukkelijk niet opgenomen de kosten voor toezicht (onder andere kosten voor surveillance, opzichters, opruimen e.d.); kosten van waterschapslasten en onroerend zaak belasting en de kosten voor beheer van specifieke cultuurhistorische elementen of voor informatieve voorzieningen. Ook de kosten voor het zogenaamde 'externe' beheer, zoals het op orde brengen van de grondwaterstand, tegengaan van vervuiling en kosten die verbonden zijn met het overleggen met gemeenten over bestemmingsplannen, met burens over beheer, etc. zijn niet meegerekend in dat bedrag.

Introductie Programma Beheer

De invoering van het Programma Beheer bracht met zich mee dat de administratie van de natuurbeschermingsorganisaties moest veranderen; die waren nog ingericht op het oude subsidiesysteem. De vraag van LNV om de subsidieaanvraag digitaal aan te leveren noodzaakte de organisaties alle kaarten van de terreinen te digitaliseren. Hier waren nogal wat kosten aan verbonden. Om de organisaties in staat te stellen te investeren in nieuwe administratieve systemen is er landelijk een convenant tussen Rijk, IPO en DE LANDSCHAPPEN getekend, waarin de afspraak is gemaakt om de provinciale bijdrage aan de landschappen niet te verlagen in de eerste drie jaar, na introductie van Programma Beheer. (Zie bijlage 1)

Programma Beheer is in 2000 geïntroduceerd, dus verlaging van de subsidie kan vanaf 2004.

De provinciale hectarebijdrage is niet gedifferentieerd naar (goedkopere en duurdere) terreintypen maar een gemiddeld bedrag van de totale hectarekosten. Omdat Programma Beheer maar een deel van de kosten die een natuurbeschermingsorganisatie maakt voor het beheer van terreinen dekt, zal naast de bijdrage vanuit het Programma Beheer een provinciale hectarebijdrage nodig blijven (vooral voor de niet in het Programma Beheer begrepen kostencomponenten). Voor welke doelen gekoppeld aan het terreinbeheer de provinciale hectarebijdrage bedoeld is zal de provincie in overleg met Het Utrechts Landschap komend jaar gaan benoemen.

Berekening subsidie PB ten opzichte van eerdere rijkssubsidie

Een exacte berekening van hetgeen Het Utrechts Landschap meer van het rijk ontvangt volgt hieronder:

In 2000 is fl 515.460,- ontvangen van het rijk uit de oude regeling terreinbeheer. In 2001 werd fl 868.265,- in het kader van Programma Beheer, dat is fl 352.805 meer. Een deel van deze bijdrage is ook voor het beheer van de bossen van Zeist. In de oude regeling van het rijk werd hiervoor geen subsidie verstrekt, nu wel. De beheersubsidie voor dat gedeelte is: fl 106.008,-. Er wordt dus per saldo fl 246.797,- ($352.805 - 106.008 = 246.797$) meer ontvangen. Voor het beheer van de bossen van Zeist geeft de Provincie geen subsidie en deze vallen buiten beschouwing bij de bepaling van de subsidie.

In de vergelijking is tussen de jaren 2000 en 2001 48.96 hectare verworven. Voor deze hectares werd fl 5.379,- ontvangen, dus is fl 241.418,- ($246.797 - 5379 = 241.418$) meer ontvangen. In de regeling van Programma Beheer kunnen alleen die hectares worden opgenomen waarvoor men een doel heeft kunnen bepalen. In landinrichtingsprojecten zijn vaak hectares overgedragen en worden kosten voor beheer gemaakt. Voor deze hectares zijn nog geen doelen af te spreken in het kader van Programma Beheer, omdat niet duidelijk is wanneer de inrichting zal worden gedaan en begonnen kan worden met de ontwikkeling van de terreinen naar de natuurdoelen. Voor deze hectares werd tot nu toe (t/m 2002) een beheersbijdrage volgens de 'oude' regeling ontvangen. Deze regeling is nu afgesloten en voor deze hectares wordt van het Rijk nu geen bijdrage meer

ontvangen. Het gaat hier om 494 hectare en betreft fl 54.340,-. Er is dus fl 187.078,- (241.418 – 54.340 = 187.078) meer ontvangen (€ 84.892,30).

Evaluatie van Programma Beheer

Op dit moment wordt Programma Beheer geëvalueerd. Dit is conform de afspraak bij de introductie van de regeling in 1999. De uitkomsten van de evaluatie zijn niet duidelijk. Duidelijk is wel dat er voor de uitvoering van het huidige Programma waarin de SN en de SAN zitten er voor de SAN te weinig geld beschikbaar is. Bij de evaluatie is de vraag neergelegd of er mogelijkheden voor bezuiniging binnen het programma zijn, nu met name ook een deel van de Europese gelden niet kunnen worden uitgegeven via dit Programma. Wanneer er in de toekomst bezuinigingen in de regeling ook ten koste van de subsidie aan Het Utrechts Landschap gaan zal hier opnieuw naar gekeken moeten worden.

4.4 Eerdere besluitvorming exploitatiesubsidie

De opbouw van de subsidie is historisch bepaald. Maar vooral de afspraken die gemaakt zijn met de organisatie Het Utrechts Landschap zijn van belang. Deze afspraken zijn vastgelegd in de eerdere besluitvorming omtrent het subsidiestelsel, in 1992 en 1997/19998. Verslagen van deze besluiten zijn in de bijlage bijgevoegd. Voor nadere details zie bijlage 3.

Tussentijds heeft de provincie vanaf 1999, in afwachting van de introductie van Programma Beheer, de indexering van de hectarebijdrage bevroren. Wanneer dit niet het geval was geweest, dan was de bijdrage aan Het Utrechts Landschap in 2000; € 562.284,25 (i.p.v. € 561.800,24) geweest en in 2001; € 588.392,12 (i.p.v. € 560.168,70) geweest.

Voor 2002, 2003 en 2004 is een voorspelling te geven hoeveel de hectarebijdrage zou zijn geweest, waarbij een ingeschatte indexatie coëfficiënt van 3,5% wordt gehanteerd, volgens de provinciale standaard. In 2001 en 2002 is uitbreiding van het aantal hectare geweest, deze zijn meegenomen samen met de te verwachte hectare uitbreiding per 31 december 2003 van 300 hectares in Vianen. (NB.: andere uitbreidingen dus niet!) Het gaat hier om een indicatief bedrag!!, zie ook bijlage 4.

De basisbijdrage is in deze jaren niet veranderd, en hier is de indexering wel meegenomen in de afgelopen jaren.

En in 2004 wordt de hectarebijdrage: € 99,54 * 3657 = € 364.018,-
De basisbijdrage wordt in 2004: € 254.345,07 (let op indicatief, geschatte indexeringscijfers!!)

4.5 Gebiedsgericht beleid

Een van de ontwikkelingen in het landelijk gebied van de laatste jaren is het gebiedsgerichte beleid. Omdat veel van de problemen in het landelijk gebied samenhangen heeft de overheid ervoor gekozen de aanpak van de problemen door middel van gebiedsgerichte projecten te doen. De effectiviteit van het beleid is groter wanneer bijvoorbeeld waterkwaliteit tegelijkertijd aangepakt wordt met natuurkwaliteit.

Maar vooral de wijze waarop de uitvoering van het beleid plaatsvindt is anders, namelijk samen met organisaties uit de streek worden de plannen gemaakt en wordt naar oplossingen gezocht.

De verantwoordelijkheid voor de veranderingen in de streek worden bij de streek gelegd, waarbij de provincie het proces bewaakt en aanstuurt en achteraf toetst of de doelen gehaald zijn. In deze plannen zijn ook altijd doelen voor natuur opgenomen.

Voorwaarde voor deze gebiedsgerichte aanpak is dat alle belanghebbende aan tafel zitten. Dat betekent dat er bijvoorbeeld van Het Utrechts Landschap meer inzet gevraagd wordt daar waar het gaat om de natuurbelangen. Het Utrechts Landschap zit in gebiedscommissies of deel commissies van gebiedsgerichte- en landinrichtingsprojecten ten behoeve van haar eigen terreinen, maar vaak ook voor het belang van de algemene natuurkwaliteit en de belangen van andere natuureigenaren.

Deze ontwikkeling van overleg binnen gebiedsgerichte projecten vindt plaats naast het overleg dat altijd al plaatsvond met gemeenten over gemeentelijke plannen, met waterschappen over waterschapsplannen en zo voort.

5 Conclusies en afspraken

- Provinciale subsidiesysteem opgebouwd uit een basisbijdrage en een hectarebijdrage heeft ook de afgelopen vijf jaar als zodanig goed gefunctioneerd. Er is geen aanleiding om deze principiële opbouw te verlaten, ook niet met de introductie van programma Beheer;
- De projectsubsidies voor initiërende projecten hebben tot goede praktische resultaten geleid. Het Utrechts Landschap heeft met de concrete projecten aangetoond op dit gebied een structurele taak te hebben. Het Utrechts landschap heeft zich op dit punt bewezen;
- Het geheel van de verschillende subsidiestromen heeft op zichzelf tot goede resultaten geleid. De meerwaarde van het hanteren van verschillende subsidiestromen (projecten naast een structurele subsidie) is echter niet duidelijk geworden. Samenvoeging van de basisbijdrage, de hectarebijdrage, en de projectsubsidie voor initiërende projecten in één exploitatiesubsidie is zowel voor de provincie Utrecht als Het Utrechts landschap effectiever en doelmatiger;
- In de exploitatiesubsidie wordt het onderdeel “Initiërende projecten” wel apart zichtbaar gemaakt en gewaardeerd. Per jaar een bedrag van € 40.000 toevoegen aan de basisbijdrage geeft ruimte voor dergelijke projecten. Terugmelding erover vindt plaats in het jaarverslag en natuurlijk in de maatschappelijke opbrengsten van de projecten;
- De taken die voor het onderdeel basisbijdrage worden uitgevoerd hebben zich verbreedt. In 1998 werd aangegeven dat voorlichten en motiveren de belangrijkste doelen waren. In de afgelopen jaren is er steeds meer nadruk gekomen op deelname aan gebiedsgerichte projecten, ondersteuning van particulieren en steeds meer communicatie over het beheer, de natuur, de organisatie en haar doelen. De verwachtingen van de maatschappij aan het adres van Natuurbeschermingsorganisaties zijn op dat punt ook hoog. De basisbijdrage blijft intact.
- De hectarebijdrage blijft als zodanig instant maar zal zich uitsluitend richten op die beheerskosten die niet worden vergoed in de bijdragen van het rijk vanuit het Programma Beheer (zoals de kosten van cultuurhistorie, archeologie, landschap, waterschapslasten, begeleiding van groepen in het bos en toezicht);
- De incidentele vergoeding voor de verhoging voor waterschapslasten en OZB verdwijnt;
- De verwervingssubsidie blijft buiten de exploitatiesubsidie. Deze is per terrein éénmalig en er wordt telkens specifiek over besloten;
- Ontwikkelingen in de omgeving (PB en gebiedsgerichte projecten) in de afgelopen jaren geven ook aanleiding tot enige aanpassing van het systeem. De hectaresubsidie aan Het Utrechts Landschap wordt verminderd zoveel als zij door de introductie van Programma Beheer meer (€ 84.892,30) krijgen. Deze korting wordt doorberekend door een daling van de bijdrage per hectare;
- Wanneer er naar aanleiding van bezuinigingen in Programma Beheer minder gelden beschikbaar komt wordt deze korting heroverwogen;
- In samenhang met de korting n.a.v. Programma Beheer het opheffen van de bevroering van de hectarebijdrage. Vanaf 2004 wordt dit bedrag weer geïndexeerd en opgehoogd naar rato van de verworven hectare uitbetaald. Ook de indexering over de jaren dat deze bevroren is geweest zal worden meegerekend;
- De vorm van de subsidie is zo eenvoudig mogelijk. Ook is een doelstelling van de provincie om zo min mogelijk posten en onderdelen op de begroting te hebben, om versnippering en onoverzichtelijke begrotingsopbouw tegen te gaan. Doelstelling is dus een subsidievorm te kiezen die recht doet aan de provinciale prioriteiten en een eenvoudig en transparant aansturingssysteem heeft;
- Het streven is er op gericht één exploitatiesubsidie te krijgen waarin alle verschillende subsidies in op gaan. Binnen deze subsidie worden de verschillende doelen die gesubsidieerd worden benoemd. Het benoemen van deze doelen, ook in relatie tot de nieuwe rijkssubsidie uit Programma Beheer, zal komend jaren vorm krijgen. Zowel voor de hectarebijdrage als voor de basisbijdrage kunnen doelen worden geformuleerd. Eén van de doelen die meer aandacht krijgen binnen de hectarebijdrage is de realisering van beleid voor cultuurhistorie en de Cultuurhistorische hoofdstructuur.
- Voor dit laatste doel wordt een projectgroep geformeerd waarin Het Utrechts Landschap in overleg met de Provincie invulling geeft aan het benoemen van deze doelen.

6 Gevolgen voor de subsidie

Vanaf 2004 bestaat de subsidie uit twee onderdelen, basisbijdrage en hectarebijdrage.

- De basisbijdrage blijft geïndexeerd en wordt opgehoogd met € 40.000 ten behoeve van initiërende projecten.
- De hectarebijdrage wordt vanaf 2000 in z'n totaliteit verlaagd, met € 84.892,-. Wel wordt het bedrag weer geïndexeerd waarbij ook de indexering over de 'bevroren' jaren wordt meegerekend.
- De aparte onderdelen initiërende projecten en waterschapslasten & OZB vervallen.
- De hectares die voor subsidiering in aanmerking komen zijn bekend. Niet alle hectares in beheer en bezit van het Utrechts landschap komen in aanmerking, om verschillende redenen. (zie voor details hoofdstuk 3.2 en bijlage 6)

Dit betekent het volgend voor de subsidie in 2004:

Basisbijdrage	= € 254.345,07 + € 40.000 = € 294.345,07
Hectarebijdrage	=
	€ 364.018,00
	€ 658.363,07

NB.: dit bedrag is gebaseerd op een aantal aannames, de orde van grootte klopt, maar de precisie van het bedrag straalt een zekerheid uit die niet terecht is.

Zie bijlage 4 voor achtergrond van de berekening.

Gevolgen voor de begroting van de Provincie Utrecht.

Het samenbrengen van de verschillende onderdelen van de subsidie (exploitatiebijdrage, hectarebijdrage, projectsubsidie voor initiërende projecten en waterschapslasten vergoeding) leidt tot een andere indeling van de provinciale begroting voor het onderdeel natuur en landschap.

Er blijven twee artikelen op de begroting voor Het Utrechts Landschap, de basisbijdrage en de hectarebijdrage.

- Er kan € 84.892,30 worden bezuinigd op de begrotingspost hectarebijdrage Het Utrechts Landschap.
- De indexatie van de hectarebijdrage wordt hersteld, de indexatie van de basisbijdrage wordt in stand gehouden,
- De stijging van het bedrage voor de hectarebijdrage wegens de vergroting van het bezit van HUL blijft bestaan,
- Er wordt € 40.000 van de begroting vanuit het BNLU verschoven naar het begrotingsartikel van basisbijdrage Het Utrechts Landschap.
- Voor de hectareoverdracht van het Zuidhollands Landschap aan Het Utrechts Landschap en de daarmee samenhangende stijging van de hectarebijdrage is vanaf 2003 een bedrag van € 30.000 opgenomen. Deze wordt toegevoegd aan de hectarebijdrage.

Bijlage 1

De samenwerkingsovereenkomst tussen het Ministerie van LNV, DE LANDSCHAPPEN en de Provincies is op 14 mei 2002 ondertekend door DE LANDSCHAPPEN en het Ministerie. Aan de Provincies is de vraag gesteld of zij deze ook willen ondertekenen. De besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden in het IPO MWLN van 6 juni 2002.

Afspraken in de overeenkomst zijn:

“ (prestatie provinciale Landschappen voor provinciale subsidie)

1. *Voor de jaren 1-3 van deze samenwerkingsovereenkomst voeren de Provinciale Landschappen voor de provinciale subsidie, buiten de activiteiten in het kader van Programma Beheer, o.a. de volgende reguliere taken uit:*
  - a) *Beleidsondersteuning,*
  - b) *Ondersteuning gebiedsgericht beleid,*
  - c) *Kennisontwikkeling en overdracht,*
  - d) *Ondersteuning coördinatie beheer grote beheereenheden,*
  - e) *Voorlichting en educatie door middel van bezoekerscentra, publicaties etc.*
  - f) *Handhaving en toezicht in de terreinen van de provinciale Landschappen,*
  - g) *Specifieke vormen van recreatief medegebruik,*
  - h) *Beheer van specifieke regionale cultuur(historische)- en natuurelementen, waaronder gebouwen,*
  - i) *Verwerven en inrichting van (natuur)terreinen.*
2. *De provinciale landschappen en de provincies maken afzonderlijk afspraken over additionele taken.*
3. *De Provinciale Landschappen en de betreffende provincie zullen voor de jaren 4-6 van de overeenkomst een nadere afspraak maken over de producten waarvoor een financiële bijdrage van de provincie is bedoeld.”*

In **artikel 10** worden de afspraken over de hoogte van de provinciale subsidie gemaakt.

“ (hoogte van provinciale subsidies)

1. *Het IPO-DB zal zich inspannen om te bewerkstelligen, dat gedurende de eerste 3 jaren van de ze overeenkomst de hoogte van de huidige subsidie van de Provincies aan de individuele Landschappen wordt gecontinueerd op basis van het prijsniveau van 01-01-1999 (f.17.686.000,-)*
2. *De provincies die een subsidiesysteem kennen met verrekening van de LNV subsidie zullen het eventuele meerdere dat in de eerste 3 jaar door het Ministerie van LNV ten behoeve van een Provinciaal Landschap wordt verstrekt niet in mindering brengen op, respectievelijk verrekenen met, de provinciale bijdrage voor het betreffende jaar, tenzij hierover overeenstemming bestaat tussen de betreffende provincie en het betreffende Provinciale Landschap.”*

Bijlage 2

Startnotitie Evaluatie (exploitatie) subsidie Het Utrechts Landschap

Dit is een voorstel voor de aanpak van de evaluatie van de exploitatiesubsidie van het Utrechts Landschap. Dit voorstel is geschreven ten behoeve van bespreking in het bestuurlijk overleg van 11 juli 2002 tussen het Utrechts Landschap en Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht.

Doelen voor evaluatie:

- Helderheid over voor welke doelen de Provincie geld beschikbaar stelt.
- Uitvoering geven aan de afspraak uit de samenwerkingsovereenkomst Ministerie van LNV, DE LANDSCHAPPEN en de Provincies (zie bijlage 1)

Wat levert evaluatie op (concreet):

Aanbevelingen voor veranderingen van de subsidie van UL, betreffende de hoogte van het bedrag en de doelen waarvoor hij wordt ingezet.

Uitgangspunten bij de evaluatie zijn:

- Vastgesteld beleid zoals verwoord in het Beleidsplan Natuur en Landschap Utrecht (1992) en Plan Veiligstelling Gebieden (2000).
- Evaluaties subsidies en besluitvorming omtrent bezuiniging uit 1988.
- Samenwerkingsovereenkomst LNV, DE LANDSCHAPPEN en de provincies (2002), zie bijlage 1.
- Programma Beheer (2002) en de gevolgen van Programma Beheer (De evaluatie van Programma Beheer is net begonnen.).

Opbouw subsidie nu:

1. Exploitatiesubsidie
2. Beheersubsidie en aanvullende eigenaarslasten ondersteuning,
3. Verwervingssubsidie
4. Projectsubsidies voor wat betreft visieontwikkeling en beleidsondersteuning.

Evaluatie betreft alle subsidieonderdelen. Niet alle subsidieonderdeel zijn onderdeel van de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst. De afspraken ten aanzien van de verwerving van gronden zijn daar geen onderdeel van. Dit betekent dat op dat vlak geen wezenlijke veranderingen zijn te verwachten.

Organisatie:

Uitvoering van de evaluatie wordt intern bij de provincie door bureau RNL gedaan. Aanspreekpunt is Janine Spieksma en Johan Jorritsma. Zij zorgen ook voor afstemming met andere betrokkenen binnen de Provinciale organisatie. Bij het Utrechts Landschap is Henk Lugtmeijer aanspreekpunt, hij zorgt voor afstemming binnen de organisatie UL.

De bespreking van de startnotitie zorgt voor bestuurlijke betrokkenheid en sturing. Daarnaast zal bestuurlijke betrokkenheid in de loop van het traject plaatsvinden wanneer daar aanleiding voor is. Vaststelling vindt bestuurlijk plaats.

Procedure voorstel

De evaluatie wordt gestart door een startdocument op hoofdlijnen. Dit document wordt bestuurlijk besproken. Daarna wordt de evaluatie ambtelijk voorbereid. Een concepteindversie met aanbevelingen

zal bestuurlijk worden besproken. Een voorstel voor verandering van de subsidie zal, ook na bestuurlijke afstemming, door GS worden vastgesteld.

Tijdsplanning:

De afspraak in de eerder genoemde samenwerkingsovereenkomst is dat aanpassing van de provinciale subsidie aan een provinciaal landschap per 1 januari 2004 mogelijk is. (zie bijlage 1) Wanneer uit de evaluatie voorstellen voor verandering van de subsidie komen, zal dit consequenties hebben voor de Provinciale begroting.

Voorstellen voor de begroting van 2004 vinden plaats in de kadernota die in 2003 wordt gemaakt. De eerste voorstellen daarvoor moeten begin 2003 klaar zijn. Dit betekent afronding van de evaluatie per december 2002.

Bijlage 4

Berekening hoogte exploitatiesubsidie Het Utrechts Landschap, nieuwe stijl

Basisbijdrage + hectarebijdrage = exploitatiesubsidie

Basisbijdrage is geïndexeerd en wordt per 2004 opgehoogd met € 40.000, omdat de initiërende projecten niet meer apart worden toegekend. Uitgangspunt is de berekende basisbijdrage die in 2001 is betaald door de provincie, namelijk € 226.580,63.

Om tot een indicatief bedrag voor 2004 te komen wordt gerekend met een aangenomen indexatie van 3,5%:

2002	$226.580,63 * 1,0479 = € 237.433,84$
2003:	$237.433,84 * 1,035 = € 245.744,02$
2004:	$245.744,02 * 1,035 = € 254.345,07$
	$254.345,07 + 40.000 = € 294.345,07$

Hectarebijdrage is een bepaald bedrag per hectare en geïndexeerd.

Hieronder volgt een berekening voor de -fictieve- hectare bijdrage, wanneer de indexering van de hectarebijdrage niet zou zijn bevroren en wel zou zijn toegepast. Het bedrag € 84.892,30 wordt afgetrokken in het jaar 2000 omdat dit het meerdere is dat Het Utrechts Landschap ontvangt van het rijk door introductie van Programma Beheer in 2000.

In 1999 was de hectarebijdrage € 109,76 per hectare, zie tabel 1, kolom 1.

In 2000 zou die € 113,07 zijn geweest en de totale hectare bijdrage € 344.206 wanneer indexering zou hebben plaatsgevonden, zie tabel 1, kolom 2.

In 2000 is Programma Beheer geïntroduceerd en van dat jaar is daarom het extra afgetrokken; dus € 344.206 - € 84.892,-- = € 259.314,-, zie tabel 1, kolom 3.

In de tweede tabel wordt de ontwikkeling van de hectarebijdrage geschetst, geïndexeerd, met korting vanaf 2002 van € 84.892 en met een verwachte uitbreiding van hectare meegerekend.

	1999	2000	2000
Index		3,02%	
Hectarebijdrage	109,76	113,07	85,183332
# hectares	3039,2443	3044,1871	3044,1871
Hectarebijdrage in €	333.587	344.206	259.314

Tabel 1, berekening hectarebijdrage

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Index		4,10%	4,79%	3,50%	3,50%	3,50%
Hectarebijdrage	85,183332	88,68	92,92	96,18	99,54	103,03
# hectares	3044,1871	3072,97	3319	3357	3657	3657
Hectarebijdrage in €	259.314	272.511	308.401	322.876	364.018	376.781

Tabel bijlage 2, ontwikkeling van hectarebijdrage vanaf 1999.

Opmerkingen:

- Cursief gedrukte getallen zijn ingeschatte getallen, naar aanleiding van een verwachte indexering.
- Per 31 december 2003 worden, naar verwachting, 300 ha terrein in Vianen van het Zuidhollands Landschap overgedragen aan Het Utrechts Landschap, deze hectares zijn meegenomen in de berekening.
- Het aantal hectares waar de bijdrage over wordt gerekend is niet het gehele hectare bezit van Het Utrechts Landschap. Dit heeft te maken met afspraken over specifieke hectares waar wel of niet een bijdrage aan gegeven wordt.

Bijlage 5

Overzicht van de berekening van het verschil tussen de subsidiering van het beheer van de terreinen van het Utrechts Landschap voor introductie van het Programma Beheer en nadien.

F 868.265	Programma Beheer 2000
<u>F 515.460 -/-</u>	TBO 1999
F 352.805	
F 352.806	
<u>F 106.008 -/-</u>	terreinen bossen van Zeist, wordt geen hectarebijdrage voor gegeven. ¹⁾
F 246.797	
F 246.797	
<u>F 5376 -/-</u>	extra hectares verworven in 1999 ²⁾
F 241.418	
F 241.418	
<u>F 54.3410 -/-</u>	hectares die niet in aanmerking komen voor PB, maar wel voor TBO ³⁾
F 187.078 = € 84.892,30	

- 1) In de oude regeling van het rijk werd hiervoor geen subsidie verstrekt, nu wel. Ook de provincie subsidieert het beheer van de bossen niet. De aanleiding hiervoor is dat er geen verwervingssubsidie voor is betaald. Reden hiervoor is omdat de gemeente Zeist deze bossen voor weinig heeft overgedaan aan Het Utrechts Landschap en nog steeds een deel van het onderhoud van deze bossen betaald. De beheersubsidie voor dat gedeelte is: fl 106.008,-.
- 2) In de twee jaren die we vergelijken 1999 en 2000 is 48.96 hectare verworven. Voor deze hectares werd in 2000 wel en in 1999 geen beheersubsidie ontvangen.
- 3) In de regeling van Programma Beheer kunnen alleen die hectares worden opgenomen waarvoor men een doel heeft kunnen bepalen. In landinrichtingsprojecten zijn vaak hectares overgedragen en worden kosten voor beheer gemaakt. Voor deze hectares zijn nog geen doelen af te spreken in het kader van Programma Beheer, omdat niet duidelijk is wanneer de inrichting zal worden gedaan en begonnen kan worden met de ontwikkeling van de terreinen naar de natuurdoelen. Voor deze hectares werd tot nu toe (t/m 2002) een beheerbijdrage volgens de 'oude' regeling ontvangen. Deze regeling is nu afgesloten en voor deze hectares wordt van het Rijk nu geen bijdrage meer ontvangen. In bijlage 6 is een overzicht van deze terreinen gegeven

Bijlage 6

Natuurgebied	TBO 2002	Motivatie voor opgave bij TBO-regeling
REN	11,2177	Pacht (Blaauwendraat, Vermeer, Van Ingen,...)
VBO	4,0958	Pacht (2 boomgaarden)
HOU	9,7383	Pacht (Floor o.a.)
MOE	32,7031	Erfpacht (5 ha.) + Pacht (Van Os)
LAA	15,3153	Pacht
HGI	4,8689	Pacht
ABP	104,9947	In 2000 was nog de RBON van toepassing!
OOS	45,3551	Pacht (Avezaath)
NIE	55,9173	Pacht (Van Dijk, DLG, RUU)
LAN	6,9221	niet opgegeven in PB
STA	2,6297	Erfpacht (Gall)
WAH	23,5762	Erfpacht (ca. 27 ha.)
B&D	7,01	Afgewezen vanwege ovk. met gemeente
ZEI	28,0542	Afgewezen vanwege ovk. met gemeente
STO	22,377	Juliusput (niet opgegeven in PB)
WUL	9,5480	Landinrichting Groenraven Oost
SAW	4,8000	Landinrichting Groenraven Oost
EMA	7,5000	niet opgegeven in PB
LUN	7,1135	Landinrichting Noordoever Nederrijn
ZEI	-0,1758	verkoop 2001
VBO	0,0570	niet opgegeven in PB
NIE	0,0415	niet opgegeven in PB
WUL	20,7000	Landinrichting Groenraven Oost
PAL	35,0000	Landinrichting Noordoever Nederrijn
AUS	0,1463	niet opgegeven in PB
B&D	6,5868	niet opgegeven in PB
KOZ	14,1346	niet opgegeven in PB
STO	14,4385	niet opgegeven in PB
ZEI	0,3076	niet opgegeven in PB
LUN	-0,1470	verkoop 2002
	494,8	